

Huvudman

NTI Gymnasiet Helix AB, 556674-7290
info@academedia.se

Ärendet

Tillsyn av gymnasieskolan Helixgymnasiet Borlänge i Borlänge kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) NTI Gymnasiet Helix AB att senast den **15 juni 2023** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande särskilt stöd, arbetsplatsförlagt lärande (APL) samt betygssättning. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om NTI Gymnasiet Helix AB inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

NTI Gymnasiet Helix AB ska vidta följande åtgärder

Särskilt stöd

1. Se till att vid minst ett tillfälle innan den 15 juni 2023 informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skollagens bestämmelser om extra anpassningar och särskilt stöd, samt se till att lärare anmäler till skolans rektor att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och hur informationen har förmedlats samt vilka anmälningar som inkommit till rektorn under perioden 23 januari 2023 till 8 juni 2023. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (2 kap. 34 § andra stycket samt 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen).

Undervisning i arbetsplatsförlagt lärande (APL) på el- och energiprogrammet

1. Se till att eleverna på el- och energiprogrammet får APL i den omfattning de har rätt till. Huvudmannen ska i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder redovisa en plan för hur eleverna på el- och energiprogrammet tillförsäkras 15 veckors APL under utbildningen (16 kap 16 § andra stycket skollagen samt 4 kap. 12-13 och 22 §§, 9 kap. 6 § gymnasieförordningen [2010:2039]).
2. Se till att APL genomförs i enlighet med rektorns beslut om vilka kurser eller delar av kurser som ska förläggas till arbetsplatser genom APL. En redovisning av vilka APL-platser eleverna på el- och energiprogrammet har haft under vårterminen 2023 samt en redovisning över vilka kursmoment eleverna bedöms ha genomfört på APL-platserna ska ges in i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (1 kap. 3 § samt 4 kap. 12 och 22 §§ gymnasieförordningen).
3. Se till att det utses handledare på arbetsplatsen för de elever som deltar i APL samt att huvudmannen har rutiner för att säkerställa att handledare som anlitas har nödvändiga kunskaper och erfarenheter för uppdraget och som även i övrigt bedöms vara lämplig. Dessa rutiner ska ges in i samband med huvudmannens redovisning (4 kap. 14 §§ gymnasieförordningen).

Betygssättning

1. Se till att betyg för elever sätts när en kurs är avslutad, vilket är när den av huvudmannen beslutade undervisningstiden för kursen upphör (15 kap. 22 § skollagen samt 4 kap. 22 § gymnasieförordningen).
2. Se till att betyg beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas, och i förekommande fall tillsammans med en legitimerad lärare. Det oansagda gäller inte om undantag från bestämmelsen är tillämpligt. Betygskatalogen för vårterminen 2023 ska ges in i samband med huvudmannens redovisning (3 kap. 16 § skollagen samt 8 kap. 1–1 d §§ gymnasieförordningen).

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) NTI Gymnasiet Helix AB en anmärkning avseende brister rörande elevhälsa samt utredning av orsakerna till frånvaro. NTI Gymnasiet Helix AB ska senast den **15 juni 2023** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Om ärendet

Helixgymnasiet Borlänge är en gymnasieskola som erbjuder högskoleförberedande program (teknikprogrammet, naturvetenskapliga programmet och estetiska programmet) samt yrkesförberedande program (el- och energiprogrammet). Skolan har under läsåret 2022/23 totalt 156 elever inskrivna, varav 69 elever på yrkesprogram och 87 elever på högskoleförberedande program.

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys hösten 2022 inlett en tillsyn av Helixgymnasiet Borlänge i Borlänge kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Helixgymnasiet Borlänge följer gällande bestämmelser avseende Undervisning i kurser på el- och energiprogrammet, Arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd, Betygsättning, Elevhälsa samt Arbetet med frånvaro.

Tillsynen har genomförts genom besök på skolan den 8-10 november 2022. Då genomfördes lektionsobservationer och intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan samt rektorn. Skolinspektionen höll en kompletterande intervju digitalt med lärare den 17 november 2022. Därtill har telefonsamtal med APL-handledare genomförts. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat material inskickat av huvudmannen samt material som samlades in vid besöket. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har av dokumentationen identifierat elva elever på skolan som har minst fem F vilket omfattar minst 250 gymnasiepoäng. Vidare har dessa elever F i kurser i bland annat ämnena svenska, svenska som andraspråk, matematik och engelska. Ingen av dessa elever ges någon insats i form av särskilt stöd och

majoriteten av eleverna har inte anmälts eller utretts för eventuellt behov av särskilt stöd.

Rektorn uppger att lärarna gör en anmälan om utredning för särskilt stöd antingen muntligen vid personalmöten där de går igenom elevers måluppfyllelse eller skriftligen via mejl till rektorn, som då tar med sig anmälan till elevhälsoteamet. Vidare uppger rektorn att det inte är lärarna som gör utredningar om särskilt stöd. Skolan har vid tidpunkten för tillsynsbesöket enligt rektorn inte behövt göra några utredningar under höstterminen 2022. Rektorn uppger dock att det finns ett ärende där den tidigare specialpedagogen samlat in material och att mentorn fick avsluta utredningen när den tidigare specialpedagogen slutade. Rektorn uppger att det under höstterminen kommit in fyra anmälningar om behov av särskilt stöd, där utredning och kartläggning inte har påbörjats ännu. Rektorn uppger att den anmälan som väntat längst på att utredning ska startas har väntat i upp till fyra veckor. Rektorn uppger att skolan sedan den 10 november 2022 timanställt en specialpedagog på distans för att stötta upp verksamheten tills rekryteringen av en ny specialpedagog är klar.

Lärare uppger att de arbetar med att ge eleverna stöd i form av extra anpassningar. Det kan exempelvis vara att hjälpa elever igång med arbetet och planera sitt arbete på lektionerna eller att anpassa uppgifter och instruktioner. Vidare uppger lärarna att de dokumenterar arbetet med extra anpassningar i skolans digitala läroplattform. Om det finns risk för att eleven inte kommer klara minst ett E i kursen blir det en rödmarkering i systemet. En lärare uppger att rödmarkeringen i sig inte signalerar en anmälan om eventuellt behov av särskilt stöd till elevhälsoteamet och att elevhälsoteamet i dagsläget inte vidtar någon åtgärd enbart på grund av markeringen i systemet. Några andra lärare uppger att rödmarkeringen visst signalerar till elevhälsoteamet det behöver utredas om eleven har behov av särskilt stöd. Några lärare uppger att de kan göra en anmälan om utredning för särskilt stöd när lärarna har elevgenomgång med rektorn på tisdagar.

Ett par lärare uppger att de under höstterminen anmält två elever vardera för utredning av eventuellt behov av särskilt stöd. En annan lärare uppger att hen slutfört en pedagogisk utredning för någon vecka sedan och att hen nu väntar på att rektorn ska fatta beslut om eventuellt åtgärdsprogram. Några lärare uppger att det är mentorn eller den undervisande lärarens ansvar att starta processen kring en pedagogisk utredning om särskilt stöd. Några lärare uppger att det är lärarna som gör den pedagogiska utredningen samt att de tills nyligen saknade kurator och alltså saknar en specialpedagog på plats på skolan. Enligt lärarna kan de därför bara få hjälp med utredningar av rektorn och andra lärare. Några lärare uppger att det är rektorn som gör utredningarna om särskilt stöd tillsammans med den timanställda specialpedagogen på distans.

Personal från elevhälsan uppger att det innan höstterminen 2022 var specialpedagogen som genomförde utredningar om särskilt stöd, men att de inte vet vem som sköter utredningarna nu. Vidare uppger personal från elevhälsan att de inte vet hur många anmälningar om behov av särskilt stöd som kommit in under

höstterminen och att inga anmälningar diskuterats inom elevhälsoteamet under hösten.

Rättslig reglering

Huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt skollagen har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap. 34 § skollagen).

Om det på något sätt kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen (3 kap. 5 § skollagen).

Om det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning som minst ska uppfyllas och extra anpassningar inte är tillräckliga, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om en elev uppvisar andra svårigheter i skolsituationen. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd utreds skyndsamt. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt (3 kap. 7 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolan inte uppfyller författningarnas krav när det gäller att uppmärksamma de elever som kan vara i behov av särskilt stöd. Det finns elva elever på skolan som har minst fem F i sådan omfattning och i kurser som innebär att eleverna inte kommer nå en gymnasieexamen. Ingen av dessa elever ges insatser i form av särskilt stöd. Av intervjuer framkommer att lärare har olika syn på hur en anmälan om eventuellt behov av särskilt stöd kan göras. Det framkommer även olika uppgifter kring hur många elever som anmälts för utredning om eventuellt behov av särskilt stöd under höstterminen 2022. Skolinspektionen bedömer att det på grund av bristerna kring skolans arbete med särskilt stöd finns en risk att elever som är i behov av särskilt stöd inte får det stöd de behöver och har rätt till.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

NTI Gymnasiet Helix AB:s verksamhet vid Helixgymnasiet Borlänge uppfyller inte författningarnas krav när det gäller att uppmärksamma de elever som kan vara i behov av särskilt stöd. Det finns därför skäl att förelägga NTI Gymnasiet Helix AB att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Undervisning i APL på el- och energiprogrammet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Omfattningen av APL på el- och energiprogrammet

Skolinspektionen har tagit del av Helixgymnasiet Borlänges aktuella dokumentation avseende elevernas APL. Av dokumentationen framgår att ett antal elever på el- och energiprogrammet som går årskurs 2 och 3 läsåret 2022/23 har saknat APL-plats under APL-perioderna vårterminen 2022 och höstterminen 2022. I årskurs 3 är det fyra elever som saknat APL-plats under både vår- och höstterminen 2022, vilket omfattar minst tio veckors APL. Under vårterminen 2022 var det ytterligare tre elever som saknade APL-plats, vilket omfattar minst sex veckors APL. Det innebär att minst sju elever som går årskurs 3 läsåret 2022/23 har saknat undervisning kopplad till APL i minst sex veckor. Såväl elever som lärare uppger att alla elever inte har en APL-plats. Vidare uppger lärare och elever att de elever som saknar APL-plats sitter på skolan och ägnar tiden de egentligen skulle ha APL åt att skriva CV och söka APL-platser. Lärare uppger att de har stora problem med att hitta APL-platser till alla elever.

Av skolans dokumentation framgår även att 10 elever som går årskurs 3 och tre elever som går årskurs 2 under läsåret 2022/23 gjort APL åt fyra olika verksamheter under vårterminen och höstterminen 2022. Verksamheterna det rör sig om är ett byggföretag, ett slambilsföretag, ett stall och ett EU-projekt. Lärare, elever och kontaktpersonerna vid de fyra verksamheterna uppger att eleverna som gjorde APL åt dessa verksamheter arbetade från skolans lokaler. Ett par elever i årskurs 3 uppger att de även under årskurs 1 genomförde APL genom att arbeta från skolans lokaler. Eleverna var då uppdelade i fyra grupper och arbetade med IT-support fyra dagar per grupp. En elev uppger att hen totalt fick motta två samtal under den tid hen arbetade i IT-supporten.

APL i enlighet med rektorns beslut om vilken utbildning som ska förläggas till arbetsplatser genom APL

Av timplanen för el- och energiprogrammet och de elever som går årskurs 2 och 3 läsåret 2022/23 framgår vilka kurser elevernas APL är kopplat till. Under årskurs 2 är APL kopplat till kurserna Dator- och nätverksteknik, Kommunikationsnät 1 samt, beroende på vilken inriktning eleverna läser, antingen Webbserverprogrammering 1 och Webbutveckling 2 eller Administration av nätverks- och serverutrustning och Datorsamordning och support. Under årskurs 3 är APL kopplat till kurserna Elektronik och mikrodatateknik samt, beroende på inriktning, antingen Programmering 2, Tillämpad programmering, Webbserverprogrammering 2 och Webbutveckling 2 eller Nätverksadministration, Nätverkssäkerhet, Nätverksteknologier och Tillämpad programmering.

Av skolans dokumentation framgår att elever gjort APL på bland annat ett bryggeri, en samtalsmottagning, en matvarubutik, ett pappersbruk och ett varuhus. Lärare och rektor uppger att det för vissa elever som gör APL på exempelvis butiker handlar mer om "arbetsmiljöträning" än APL, men att APL på dessa verksamheter

även kan kopplas till kursmoment som handlar om kundservice och hantering av produkter. Lärare uppger att det inte går att hitta APL-platser där de i förväg vet vilka moment som eleverna kommer kunna genomföra under APL.

APL-handledaren för eleven som gjort APL på ett bryggeri uppger att hen är förälder till eleven och att de fick lösa situationen på det här sättet eftersom eleven saknade APL-plats. Handledaren uppger att eleven bland annat fått arbeta med provtagning, lagring och kalibrering av maskiner och att ingen arbetsuppgift var kopplad till elevens utbildning. Lärarna uppger dock att eleven ska ha fått arbeta på verksamhetens helpdesk och som maskinoperatör.

Även APL-handledaren på samtalsmottagningen är förälder till eleven. Handledaren beskriver att eleven hade svårt att hitta APL-plats och då blev det här en nödlösning. Handledaren uppger att eleven fick se över företagets nätverk men att det bara var en mindre del av APL-perioden som gick åt till det. Resterande tid fick eleven dela ut reklam för företaget. Dessutom kunde eleven bara göra APL på företaget två av tre veckor eftersom det inte fanns något mer för eleven att göra.

APL-handledaren på matvarubutiken uppger att endast en elev gjort APL hos dem, inte två elever så som det framgår av skolans dokumentation. Handledaren uppger vidare att eleven under APL-perioden fått plocka varor, testa baka samt stå med personal i kassan. Lärarna uppger dock att båda eleverna har gjort APL på den aktuella matvarubutiken.

Eleven som gjort APL på pappersbruket uppger att hen bland annat fick arbeta med att serva pappersmaskinerna. Eleven uppger att de arbetsuppgifter hen gjorde på pappersbruket saknade koppling till hens utbildning. Eleven som arbetade på varuhuset uppger att hen fick arbeta med lagerarbete. APL-handledaren på varuhuset uppger att eleven fått utföra vardagliga butiksuppgifter och att det bara är kundserviceinslaget som kan kopplas till elevens utbildning.

APL under ledning av handledare

Eleven som gjort APL på ett pappersbruk uppger att hen helt saknade handledare eftersom hen arbetade med olika personer på arbetsplatsen varje dag. Vidare uppger lärare att det vid kontakt med den angivna handledaren för eleven på pappersbruket framkom att handledaren befann sig utomlands. Lärarna uppger att det pågår en utredning om vem som är elevens handledare.

Kontaktpersonerna på det tidigare nämnda slambilsföretaget, stallet och EU-projektet uppger att de själva saknar kunskaper i det arbete eleverna utfört under APL. De har istället haft en "kundroll" där de beställt en produkt som exempelvis att ta fram en webbplats. På grund av bristande kunskaper har de inte kunnat handleda eleverna i deras arbete. Såväl kontaktpersonerna för dessa verksamheter som lärare uppger att det istället är lärarna som hjälpt eleverna med deras arbete. Kontaktpersonen för stallet uppger även att hen uppfattade det som att eleverna skötte sitt arbete själva utan större handledning från lärare. Kontaktpersonerna på byggföretaget, slambilsföretaget samt stallet uppger även att eleverna aldrig besökte verksamheterna. Även en kontaktperson på ett bibliotek uppger att hen

saknar tillräckliga kunskaper för att kunna handleda eleverna i det arbete de utfört. Kontaktpersonen uppger att hen skulle ha svårt att uttala sig om någon bedömning eftersom hen inte arbetat med eleverna. Istället beskriver hen själv sin roll mer som en kontaktperson då hen exempelvis släppt in eleverna i lokalerna och visat dem runt på arbetsplatsen.

Några APL-handledare för elever som gjort APL på övriga verksamheter uppger att ingen personal från skolan haft någon kontakt med dem över huvud taget. De APL-handledare som personal från skolan haft kontakt med uppger att de inte fått någon information om vilken kurs eller vilket kursinnehåll som elevens APL är kopplad till. Majoriteten av APL-handledarna uppger att det inte skett något trepartssamtal samt att ingen personal från skolan besökt eleven på APL-platsen, vilket flera elever bekräftar.

Rättslig reglering

Ett yrkesprogram ska innehålla arbetsplatsförlagt lärande (16 kap. 16 § skollagen).

Med arbetsplatsförlagt lärande avses lärande på ett program som genomförs på en eller flera arbetsplatser utanför skolan (1 kap. 3 § gymnasieförordningen).

Huvudmannen beslutar om antalet undervisningstimmar för varje kurs samt om hur undervisningstiden ska fördelas över läsåren för nationella program i gymnasieskolan (4 kap. 22 § gymnasieförordningen).

En elev i gymnasieskolan kan befrias från undervisning i en eller flera kurser eller gymnasiearbetet om eleven önskar det och har påtagliga studiesvårigheter som inte kan lösas på något annat sätt. Reducerat program beslutas inom ett åtgärdsprogram (9 kap. 6 § gymnasieförordningen).

Arbetsplatsförlagt lärande ska förekomma på alla yrkesprogram i gymnasieskolan i minst 15 veckor. Varje vecka som genomförs på en arbetsplats ska för en elev i gymnasieskolan anses motsvara 23 timmars garanterad undervisningstid. Huvudmannen ansvarar för att skaffa platser för det arbetsplatsförlagda lärandet och att detta uppfyller de krav som finns för utbildningen. Rektorn beslutar om hela eller delar av kurser ska förläggas till arbetsplatser och om hur fördelningen över läsåren ska göras (4 kap. 12 § gymnasieförordningen).

Om arbetsplatsförlagt lärande inte kan erbjudas på ett yrkesprogram i gymnasieskolan eller ett nationellt program i gymnasiesärskolan, får utbildningen anordnas bara om planerade platser för arbetsplatsförlagt lärande inte kan tillhandahållas på grund av omständigheter som huvudmannen inte kunnat råda över, eller utbildningen av säkerhetsskäl inte kan förläggas till en arbetsplats utanför skolan. Det arbetsplatsförlagda lärandet ska i de fall som avses i första stycket bytas ut mot motsvarande utbildning förlagd till skolan. Innan huvudmannen för en gymnasieskola beslutar om detta ska huvudmannen samråda med det lokala programrådet. Om utbildning har skolförlagts på grund av att arbetsplatsförlagt lärande inte kan erbjudas enligt ovan, ska huvudmannen vidta de

åtgärder som behövs för att utbildningen så snart som möjligt ska förläggas till en arbetsplats (4 kap. 13 § gymnasieförordningen).

För en elev som deltar i arbetsplatsförlagt lärande ska det utses en handledare på arbetsplatsen. Som handledare får bara den anlitas som har nödvändiga kunskaper och erfarenheter för uppdraget och som även i övrigt bedöms vara lämplig (4 kap. 14 § gymnasieförordningen).

APL är avgörande för att yrkesutbildningen ska få sådan kvalitet, djup och verklighetsförankring att eleverna blir anställningsbara. Det arbetsplatsförlagda lärandet ska bidra till att eleverna utvecklar yrkeskunskaper och en yrkesidentitet samt förstår yrkeskulturen och blir en del av yrkesgemenskapen på en arbetsplats. Det arbetsplatsförlagda lärandet kan också ge inblick i företagandets villkor (förordning [SKOLFS 2010:14] om examensmål för gymnasieskolans nationella program, examensmål för el- och energiprogrammet, prop. 2008/09:199 s. 63).

Skolinspektionens bedömning

Eleverna får inte APL i den omfattning de har rätt till

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att alla elever på el- och energiprogrammet inte får APL i den omfattning de har rätt till. Skolinspektionens utredning visar att minst sju elever som går årskurs 3 läsåret 2022/23 har saknat APL-plats helt under minst sex av de femton veckor som är obligatoriska på ett yrkesprogram. De elever som saknat APL-plats har inte heller fått utbildning motsvarande APL förlagd till skolan. Istället har eleverna ägnat tiden åt att försöka hitta en APL-plats. Dessa elever har således inte fått APL i den omfattning de har rätt till.

Skolinspektionens utredning visar även att en större andel elever inte gjort APL på en arbetsplats under vårterminen 2022 och höstterminen 2022. Detta omfattar 10 elever som går årskurs 3 läsåret 2022/23. Dessa elever har istället, inom skolans lokaler, genomfört beställningsarbete åt ett antal olika verksamheter. De elever som genomfört sin APL genom att arbeta i skolans lokaler får en mycket begränsad möjlighet till att förstå yrkeskulturen, utveckla en yrkesidentitet och bli en del av yrkesgemenskapen på en arbetsplats. Mot denna bakgrund anser Skolinspektionen att det beställningsarbete som eleverna utför inom skolans lokaler inte utgör sådant lärande att det kan betraktas som lärande på en arbetsplats. Dessa elever har således inte heller fått APL i den omfattning de har rätt till.

Eleverna får inte APL i enlighet med rektorns beslut om vilken utbildning som ska förläggas till arbetsplatser genom APL

Skolinspektionen bedömer att skolan inte uppfyller författningarnas krav när det gäller genomförandet av APL i enlighet med rektorns beslut om vilka kurser eller delar av kurser som ska förläggas till arbetsplatser genom APL. Av Skolinspektionens utredning framgår att ett antal elever på el- och energiprogrammet har gjort APL på arbetsplatser där eleverna får utföra

arbetsuppgifter som har ingen eller mycket liten koppling till de kurser eller delar av kurser som är förlagda till APL. Detta begränsar elevernas möjlighet att få sådan kvalitet, djup och verklighetsförankring i utbildningen att eleverna blir anställningsbara, vilket är en brist. Slutligen finner Skolinspektionen det anmärkningsvärt att dokumentationen över APL-platserna i vissa fall inte stämmer överens med vad Skolinspektionens utredning visar.

Eleverna får inte APL under ledning av handledare

Skolinspektionen bedömer att skolan inte uppfyller författningarnas krav vad gäller att eleverna på el- och energiprogrammet ska få APL under ledning av handledare som har nödvändiga kunskaper och erfarenheter för uppdraget och som även i övrigt bedöms vara lämplig. Skolinspektionens utredning visar att det i något fall inte utsetts någon APL-handledare över huvud taget. Utredningen visar även att ett flertal elever saknat tillgång till handledare från verksamheterna, med nödvändiga kunskaper och erfarenheter för uppdraget. Av utredningen framgår även att kontakten mellan skolan och APL-handledare i många fall uteblir och att många trepartssamtal uteblivit. Sammantaget anser Skolinspektionen att arbetet med att utse handledare samt att kontrollera huruvida utsedda handledare har nödvändiga kunskaper och erfarenheter för uppdraget och även i övrigt bedöms vara lämplig, är bristfälligt.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

NTI Gymnasiet Helix AB:s verksamhet vid Helixgymnasiet Borlänge uppfyller inte författningarnas krav avseende undervisningen i APL på el- och energiprogrammet. Det finns därför skäl att förelägga NTI Gymnasiet Helix AB att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Betygssättning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Tidpunkt för betygssättning

Av elevernas individuella studieplaner framgår att rektorn beslutat att ett antal kurser ska förlängas för totalt 26 elever. Besluten innebär bland annat att kurser som skulle ha avslutats i januari 2022 förlängts till april 2022 samt att kurser som skulle ha avslutats i juni 2022 förlängts till augusti 2022. I något fall har rektorn beslutat att förlänga en kurs för en elev två gånger. Besluten berör bland annat kurser i ämnena svenska, engelska, matematik, historia, samhällskunskap, kemi och fysik. I åtta fall har betyg satts efter att kursförlängningsdatumet passerat.

Lärare uppger att förlängning av kurser beviljas för alla elever som önskar få en kurs förlängd för att eleven ska ha möjlighet att nå betyget E i kursen. Rektorn uppger att hen under vårterminen 2022 fattade beslut om att förlänga vissa kurser

för ett antal elever. Anledningen var att det fanns en del elever som varit frånvarande och därför behövde mer tid för att nå minst betyget E i kurserna. Rektorn uppger att undervisande lärare gjorde en bedömning av elevernas kunskaper i de fall det var aktuellt att besluta om att förlänga en kurs.

Vem som beslutar om betyg

Av betygskatalogen för vårterminen 2022 framgår att betyg i Idrott och hälsa 1 endast signerats av biträdande rektor och inte av undervisande lärare. En elev uppger att biträdande rektor sagt att det är hen som sätter betygen, inte idrottsläraren. Eleverna uppger att det enbart är idrottsläraren som undervisar i kursen Idrott och hälsa 1. Läraren som undervisar i idrott och hälsa saknar legitimation och uppger att hen sätter betyg med stöd av biträdande rektor och att det är biträdande rektor som signerar betygen. Rektorn uppger att biträdande rektor inte undervisar utan att det är idrottsläraren som ansvarar för undervisningen men att det är biträdande rektor som sätter betyg i ämnet.

Vidare framgår av betygskatalogen för vårterminen 2022 att en lärare som saknar legitimation självständigt signerat betyg i bland annat Fysik 1a. Läraren uppger att hen inte undervisade i kursen och inte hade tid att gå igenom underlaget för betygssättning men att hen var med och godkände betygssättningen i kursen. Den lärare som undervisade i kursen har inte signerat betygskatalogen.

Av betygskatalogen framgår även att betyg i Programmering 1 beslutats av två lärare som båda saknar legitimation. Ena läraren uppger att hen sätter betygen och att rektorn sedan skriver under. Den andra läraren uppger att hen går igenom insamlat underlag med en legitimerad lärare. Hen tror att både hen och en legitimerad lärare signerar betygen. Rektorn uppger att de lärare som saknar legitimation har en mentor som är medbedömare. Rektorn uppger även att hen inte sätter några betyg.

Rättslig reglering

Tidpunkt för betygssättning

Betyg ska sättas på varje avslutad kurs, efter genomfört gymnasiearbete och examensarbete och i grundskolans ämnen i de fall undervisning i dessa får förekomma i gymnasieskolan (15 kap. 22 § skollagen).¹

Huvudmannen beslutar om antalet undervisningstimmar för varje kurs samt om hur undervisningstiden ska fördelas över läsåren för nationella program i gymnasieskolan (4 kap. 22 § gymnasieförordningen).

Om en elev inte har fått lägst betyget E på en kurs, har eleven rätt att gå om kursen (9 kap. 1 § gymnasieförordningen).

¹ Bestämmelsen har ny lydelse från den 15 juli 2022 genom lag 2022:147. Lagen tillämpas den första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025.

En elev i gymnasieskolan kan befrias från undervisning i en eller flera kurser eller gymnasiearbetet om eleven önskar det och har påtagliga studiesvårigheter som inte kan lösas på något annat sätt (9 kap. 6 § gymnasieförordningen).

Huvudmannen får besluta att undervisningen på ett nationellt program för en elev i gymnasieskolan får fördelas över längre tid än tre år, om eleven har läst ett reducerat program eller om det med hänsyn till elevens förutsättningar i övrigt finns särskilda skäl för det (9 kap. 7 § gymnasieförordningen).

Vem som beslutar om betyg

Rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar (3 kap. 14 § skollagen).

Betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade, ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Kan dessa inte enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att han eller hon är behörig att undervisa i det ämne som betyget avser. I annat fall ska betyget beslutas av rektorn (3 kap. 16 § skollagen).

Undantag från 3 kap. 16 § skollagen gäller för lärare som saknar legitimation och är anställd utan tidsbegränsning för att bedriva undervisning i ett yrkesämne. Undantaget gäller bara i de fall läraren bedriver undervisning i ett yrkesämne (8 kap. 1 c § gymnasieförordningen).

De betyg en elev får kan vara avgörande för elevens framtid. Betygsresultat har exempelvis betydelse för elevens möjligheter att fortsätta studera eller att få en anställning. Det är mycket viktigt att betyg sätts på ett korrekt sätt och det är ett stort ansvar att besluta om betyg. Beslut om betyg innebär myndighetsutövning och uppgifter av den karaktären bör förbehållas legitimerade lärare. Det krävs särskilda kunskaper med utgångspunkt i skolans styrdokument för att kunna sätta likvärdiga betyg och det är grannlaga att bedöma elevers kunskaper på ett objektivt och korrekt sätt. Med det följer att det är naturligt att en lärare som inte har adekvat utbildning behöver, och ska ha, stöd och hjälp av en legitimerad lärare (prop. 2010/11:20, s. 46–47).

Skolinspektionens bedömning

Betyg sätts inte när en kurs avslutas

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att betyg inte sätts när en kurs avslutas. Av såväl dokumentation som utsagor från lärare och rektor framgår att rektorn fattar beslut om att kurser förlängs för elever som på grund av hög frånvaro behöver ytterligare tid för att få godkänt på kursen. Utgångspunkten enligt skolförfattningarna är att betyg ska sättas när en kurs avslutas samt att en kurs anses som avslutad när den undervisningstid som huvudmannen beslutat om upphör. Att kursslutet sker samtidigt för samtliga elever i en undervisningsgrupp är centralt för att eleverna ska ges samma möjlighet att nå olika betyg. Varken

bestämmelsen om att gå om en kurs eller bestämmelsen om förlängd undervisning ger möjlighet att besluta om förlängning av enstaka kurser. Skolinspektionen förutsätter att Helixgymnasiet Borlänge fortsättningsvis vidtar andra åtgärder för att eleverna ska ha möjlighet att nå godkänt resultat på sina kurser.

Betyg beslutas inte av undervisande lärare och, i förekommande fall, tillsammans med en legitimerad lärare

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i betygssättningen på Helixgymnasiet Borlänge. Betyg i Idrott och hälsa 1 samt Fysik 1a har inte signerats av undervisande lärare. Betygen i Idrott och hälsa 1 har enbart signerats av biträdande rektor och inte tillsammans med undervisande lärare, medan betygen i Fysik 1a signerats av en yrkeslärare som uppger att hen inte undervisat i kursen. Detta är en brist.

Yrkesläraren som signerat betygen i Fysik 1a saknar dessutom legitimation. Skolinspektionen vill i det här sammanhanget framhålla att undantagsbestämmelsen som ger obehöriga tillsvidareanställda lärare rätt att självständigt besluta om betyg endast gäller i de fall läraren bedriver undervisning i ett yrkesämne och omfattar därmed inte Fysik 1a. Vidare har Skolinspektionen identifierat ett fall där betyg i Programmering 1 har signerats av två lärare som båda saknar legitimation. Skolinspektionen vill i det här fallet understryka att bestämmelsen om att en lärare som inte är legitimerad ska fatta beslut om betyg tillsammans med en legitimerad lärare ska tillämpas även i dessa fall. En tillsvidareanställd icke legitimerad lärare som självständigt har rätt att besluta om betyg i yrkesämnena saknar alltså legitimation. En sådan lärare kan således inte signera betyg tillsammans med en annan lärare som saknar legitimation. Detta omfattar även yrkesämnena.

Skolinspektionen konstaterar att det verkar råda en osäkerhet kring hur betygssättningen på skolan ska gå till bland lärare som saknar legitimation och att den rutin som rektorn beskriver för bedömning och betygssättning för lärare som saknar legitimation inte alltid fungerar i praktiken. Skolinspektionen framhåller att det undantag från legitimation som finns för betygssättande lärare i bland annat yrkesämnena inte gäller för ämnena som inte omfattas av undantagsbestämmelsen, exempelvis kurser i fysik. Vidare understryker Skolinspektionen vikten av att bestämmelserna om betygssättning tillämpas korrekt i det att betyg beslutas av den undervisande läraren, samt i förekommande fall tillsammans med en legitimerad lärare.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

NTI Gymnasiet Helix AB:s verksamhet vid Helixgymnasiet Borlänge uppfyller inte författningarnas krav vad gäller betygssättning. Det finns därför skäl att förelägga

NTI Gymnasiet Helix AB att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Anmärkning

Elevhälsa

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

På plats på skolan finns i dagsläget en skolsköterska och en kurator. Skolsköterskan uppger att hen erbjuder hälsosamtal med alla elever i årskurs 1, vilket elever uppger att de fått information om. Det finns en skolläkare som besöker skolan två gånger per termin och det finns även tillgång till en skolpsykolog vid behov. Skolan har även en studie- och yrkesvägledare (SYV) på distans. Eleverna uppger att de får information från och kan kontakta SYV:en via skolplattformen.

Skolan har under höstterminen 2022 haft en vakans på specialpedagogisk kompetens inom elevhälsan och rekrytering pågår. Lärare uppger att arbetet med att genomföra pedagogiska utredningar landat på dem under höstterminen och att de i det arbetet saknar stöd av en specialpedagog. Rektorn uppger att skolan sedan den 10 november 2022 timanställt en specialpedagog på distans för att stötta upp verksamheten tills rekryteringen av en ny specialpedagog är klar. Enligt rektorn kommer den timanställda specialpedagogen arbeta med att göra kartläggningar, utredningar samt med specialpedagogisk rådgivning. Specialpedagogen kommer dock inte ha möjlighet att delta på skolans elevhälsoteammöten eller delta i förebyggande och hälsofrämjande insatser. Arbetsomfattningen uppskattas bli kring 25 procent.

Rättslig reglering

För eleverna i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, sameskolan, specialskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska det finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses (2 kap. 25 § skollagen).

Varje elev i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska erbjudas minst ett hälsobesök som innefattar en allmän hälsokontroll (2 kap. 27 § skollagen).

Av förarbetena till skollagen framgår bland annat att skolan har ett ansvar för att skapa en god lärandemiljö för elevernas kunskapsutveckling och personliga utveckling. Arbetet med elevhälsa bör i stor utsträckning vara förebyggande och ha en hälsofrämjande inriktning. Arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper samt att det

finns kompetens att tillgå för detta arbete. I det individuellt inriktade arbetet har elevhälsan ett särskilt ansvar att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör elevernas arbetsmiljö, skolans värdegrund som till exempel arbetet mot kränkande behandling, undervisning om tobak och alkohol och andra droger och övrig livsstilsrelaterad ohälsa, jämställdhet samt sex- och samlevnadsundervisning med mera. Elevhälsan har ett särskilt ansvar för att bevaka att skolan bidrar till att skapa goda och trygga uppväxtvillkor (prop. 2009/10:165 s. 276 f).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolenhetens tillgång till specialpedagogisk kompetens inte uppfyller författningarnas krav. Skolan har sedan starten av höstterminen 2022 en vakans på den specialpedagogiska kompetensen inom elevhälsan. Även om det nu finns en specialpedagog som ska arbeta timvis digitalt mot Helixgymnasiet Borlänge så bedömer Skolinspektionen att denne inte kan samverka med andra kompetenser inom elevhälsan och övriga personalgrupper i den utsträckning som krävs för elevhälsans arbete. Skolinspektionen bedömer därför att skolans lösning med en specialpedagog på distans inte utgör en reell tillgång till specialpedagogisk kompetens för alla elever på skolan, vilket är en brist.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen. NTI Gymnasiet Helix AB:s verksamhet vid Helixgymnasiet Borlänge uppfyller inte författningarnas krav vad gäller tillgång till elevhälsa. Det framgår att rektorn arbetar med att rekrytera personal med specialpedagogisk kompetens. Skolinspektionen tilldelar huvudmannen en anmärkning i denna del.

Utredning av orsakerna till frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av skolans närvarostatistik framgår att det per den 8 november 2022 fanns 48 elever med minst 30 procents frånvaro under höstterminen 2022. Ytterligare 25 elever hade minst 20 procents frånvaro. Vid tidpunkten för tillsynsbesöket hade skolan endast slutfört tre frånvaroutredningar.

Såväl elever som lärare uppger att det är många elever som har hög frånvaro men att det skickas information via sms till vårdnadshavare om en omyndig elev är frånvarande. Lärare, skolsköterska och kuratorn uppger att de stämmer av elevernas närvaro varje vecka och att det finns en rutin för hur upprepade frånvaro ska hanteras. Några lärare uppger att de har ett antal pågående frånvaroutredningar. Av utredningen framgår även att fyra elever anmälts för utredning av eventuellt behov av särskilt stöd under höstterminen 2022.

Av kompletterande uppgifter per den 24 november 2022 framgår att skolan efter Skolinspektionens besök hade slutfört ytterligare 10 frånvaroutredningar samt att det fanns 11 pågående frånvaroutredningar. Därtill hade skolan rapporterat 15 elever till CSN på grund av upprepad ogiltig frånvaro under höstterminen 2022.

Rättslig reglering

En elev i gymnasieskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Om en elev i gymnasieskolan utan giltigt skäl uteblir från den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande. Om det finns särskilda skäl behöver elevens vårdnadshavare inte informeras samma dag. Vid upprepad eller längre frånvaro ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövligt. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § skollagen är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas (15 kap. 16 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolans arbete med att utreda orsakerna till elevers frånvaro inte uppfyller författningarnas krav. Närmare en tredjedel av skolans totala elevantal har haft minst 30 procents frånvaro under en större del av höstterminen 2022. Skolan har dock endast utrett hälften av de aktuella elevernas frånvaro. Av dessa frånvaroutredningar har en övervägande del startats först när en stor del av höstterminen passerat. Därtill startas utredningar om särskilt stöd i anslutning till frånvaroutredningar i väldigt liten utsträckning. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen att rektorn inte sett till att frånvaron för alla elever med upprepad eller längre frånvaro utretts skyndsamt, vilket är en brist.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen. NTI Gymnasiet Helix AB:s verksamhet vid Helixgymnasiet Borlänge uppfyller inte författningarnas krav vad gäller arbetet med frånvaro. Av utredningen framgår att frånvaroutredningar genomförs på skolan och att elevernas närvaro stäms av varje vecka. Det finns även en rutin för hur upprepad frånvaro ska hanteras. Skolinspektionen tilldelar huvudmannen en anmärkning i denna del.

Beslutet har fattats av utredaren Stina Linder.

Utredaren Emmy Holmlund har varit föredragande i ärendet.

I ärendets handläggning har även utredaren Terje Holand medverkat.